

«Компенсація небалансів виробниками ВДЕ та аналіз вартості небалансів у разі виходу із балансуючої групи Гарантованого покупця»

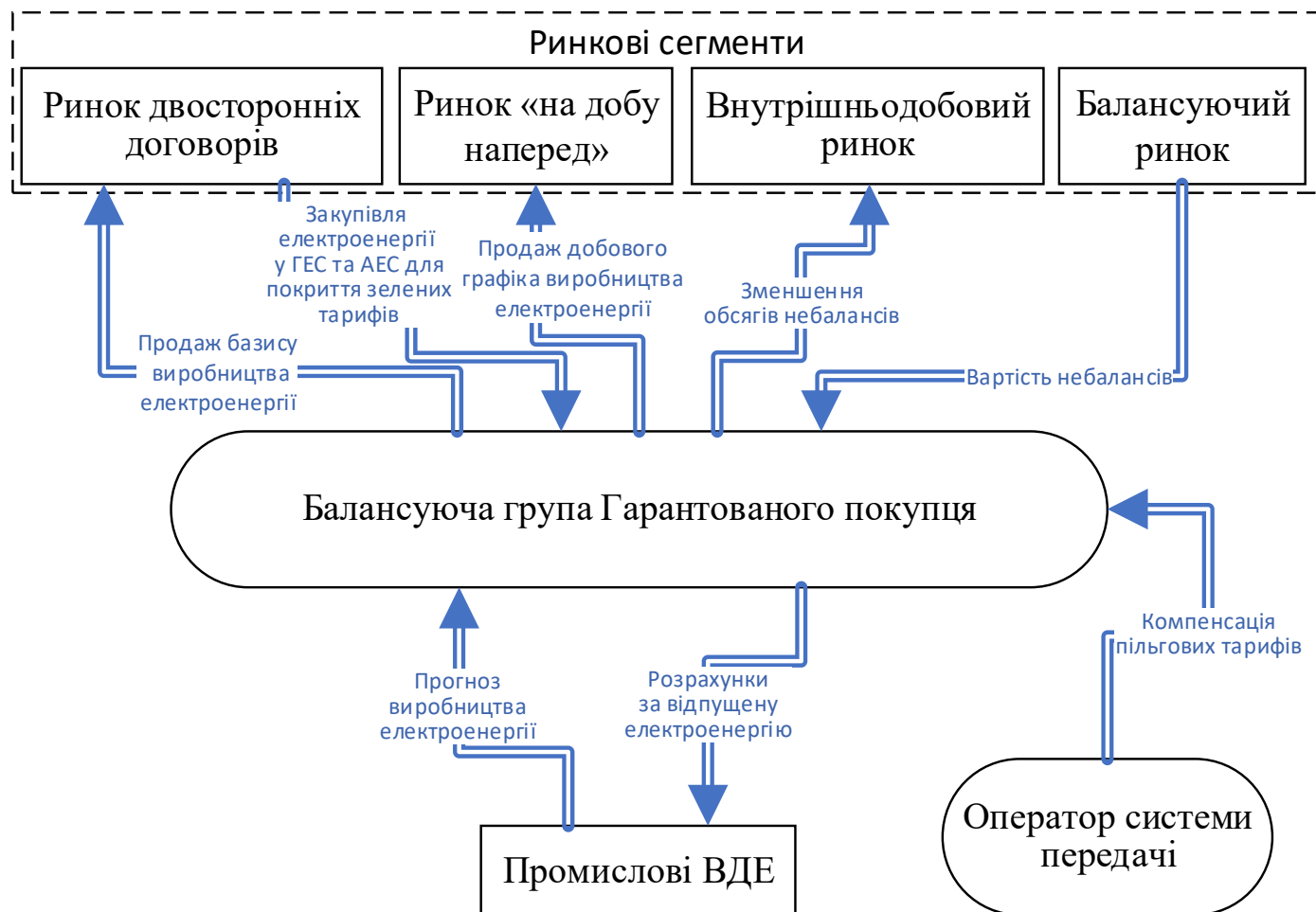
Національна академія наук України
Інститут електродинаміки

Загальна оцінка впливу ВДЕ на результати роботи ринку «на добу наперед» та процеси ціноутворення в інших сегментах ринку електричної енергії України.

Аналіз особливостей нового механізму компенсації вартості небалансів виробниками ВДЕ в Україні.

**Ігор Блінов,
Володимир Мірошник**

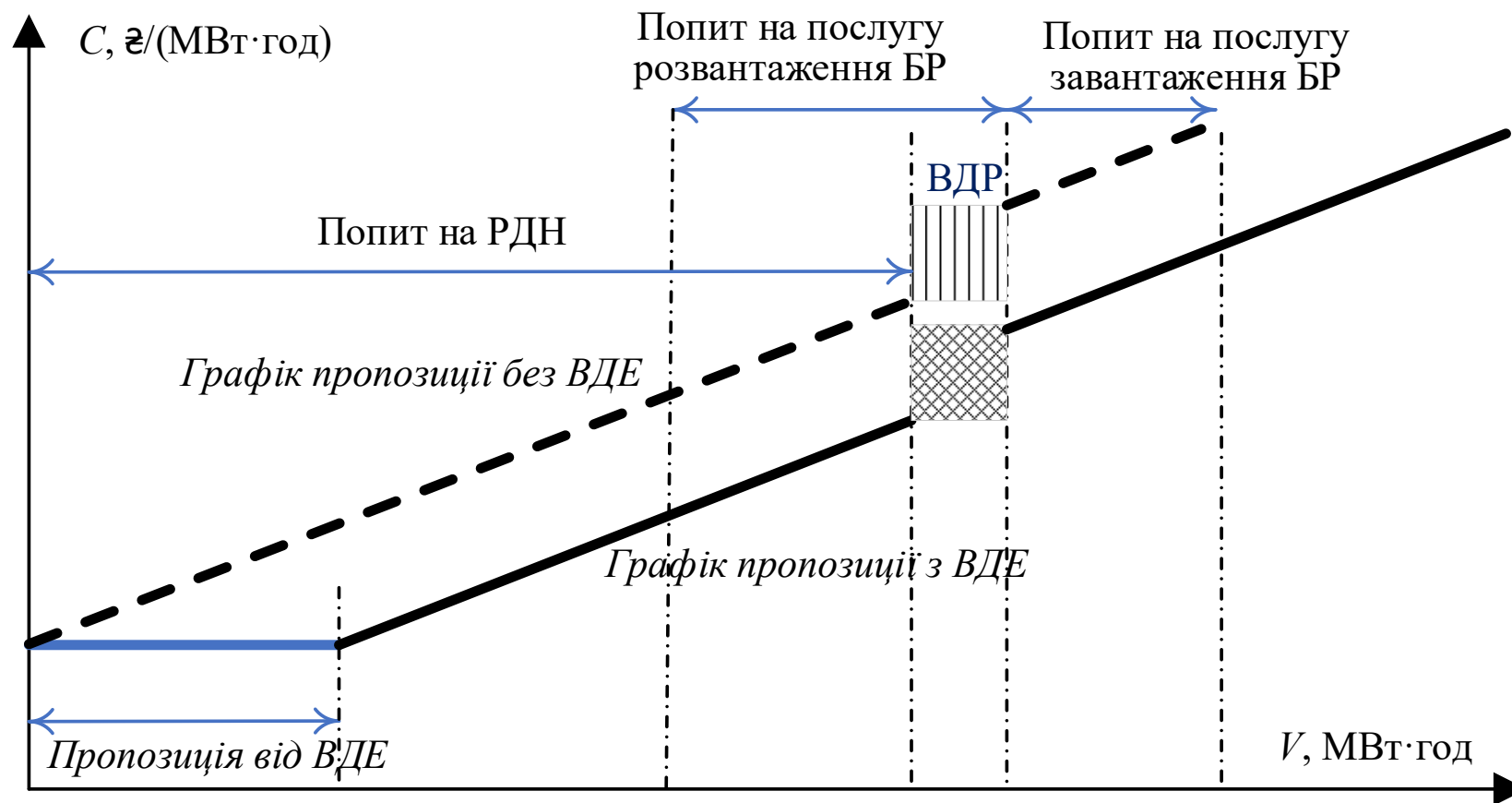
Вплив збільшення частки відновлюваних джерел енергії на ринкову ціну електричної енергії

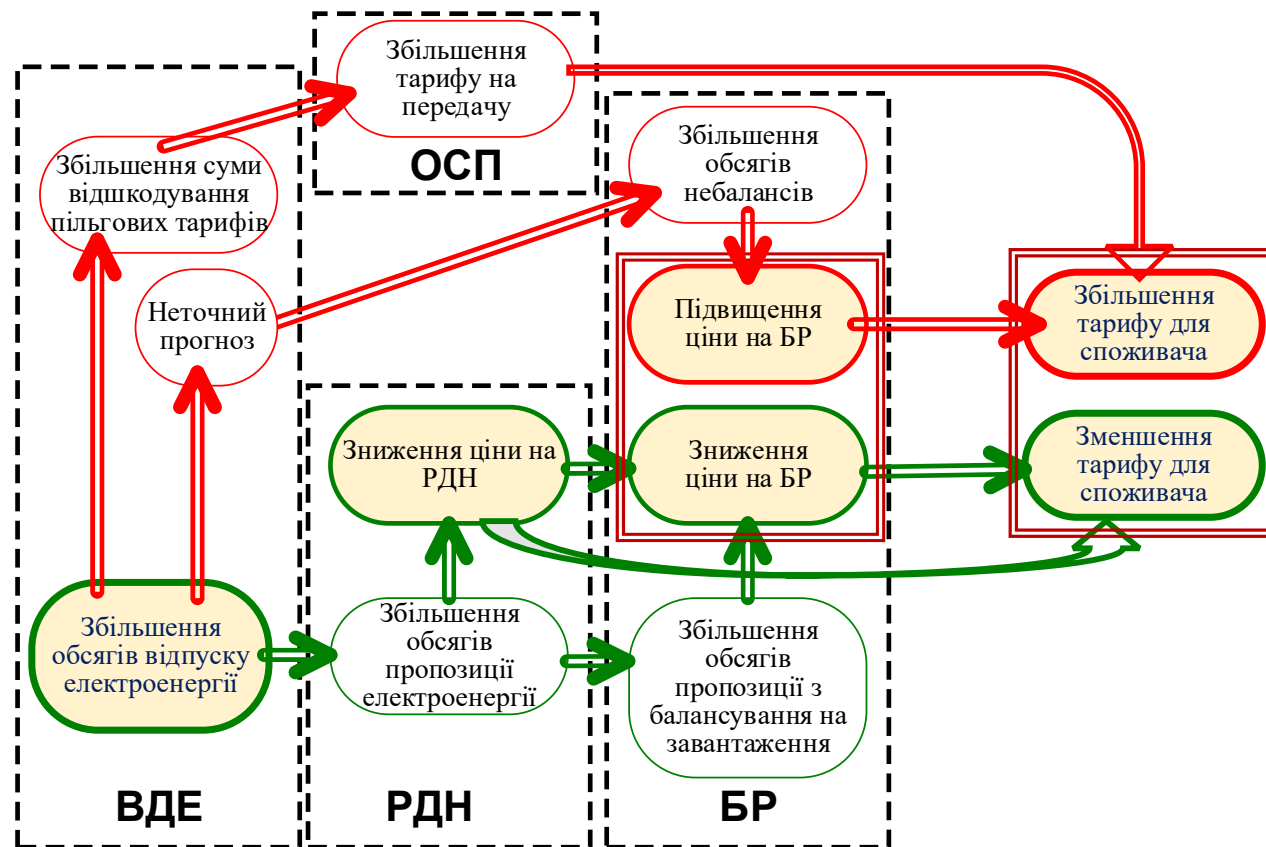
FIP vs FIT

Вихід із групи ГП

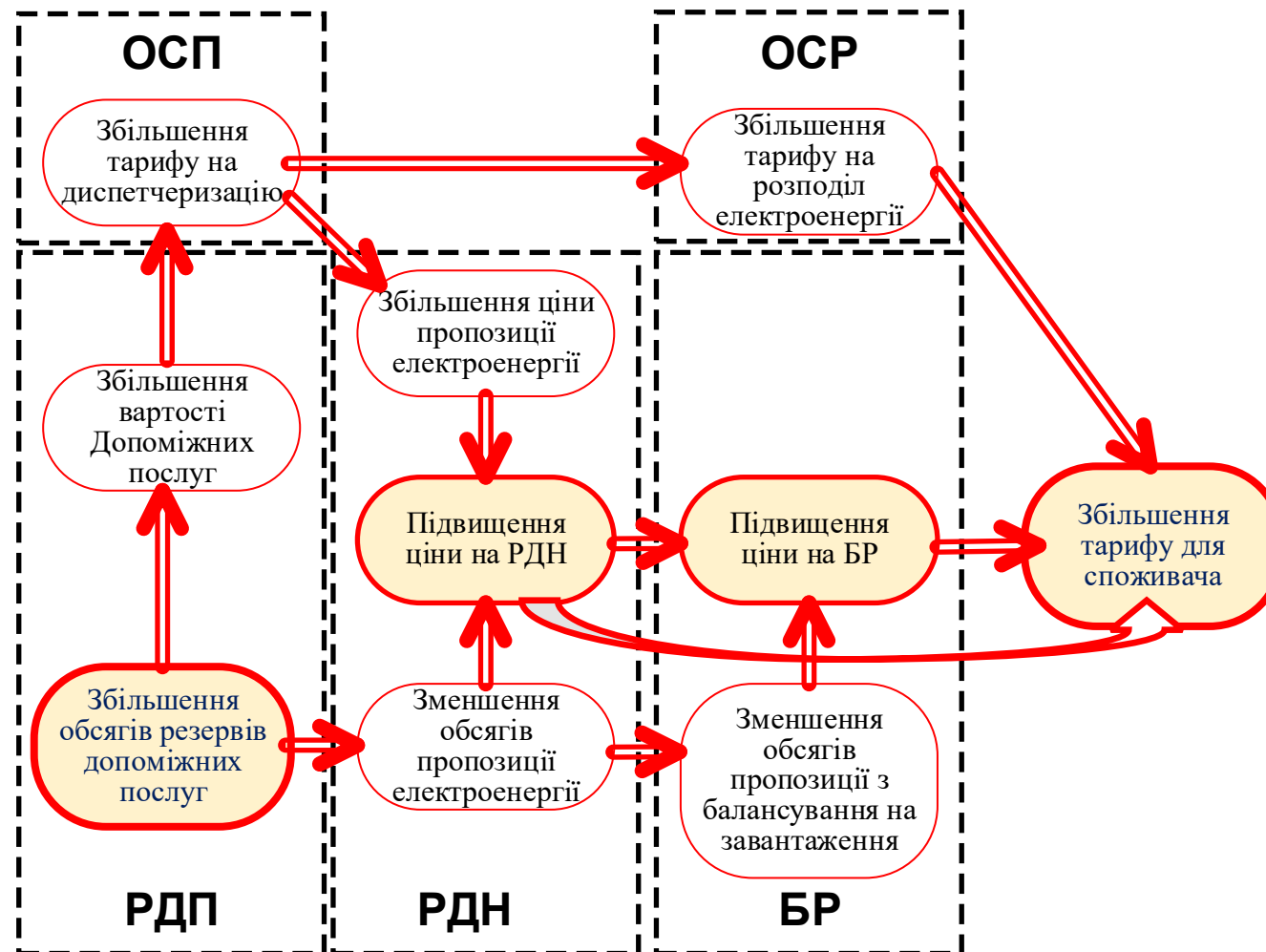
Вплив збільшення частки відновлюваних джерел енергії на ринкову ціну електричної енергії

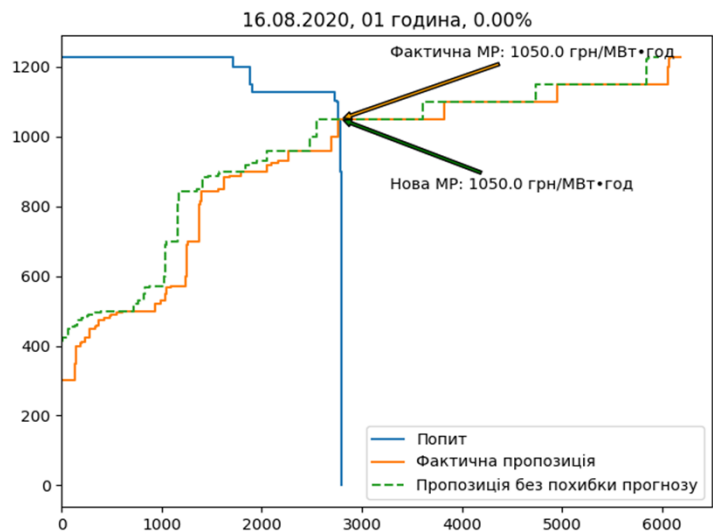
Вплив збільшення частки відновлюваних джерел енергії на ринкову ціну електричної енергії

Вплив збільшення частки відновлюваних джерел енергії на ринкову ціну електричної енергії

Вплив збільшення частки відновлюваних джерел енергії на ринкову ціну електричної енергії

Вплив обсягів відпуску ГП:

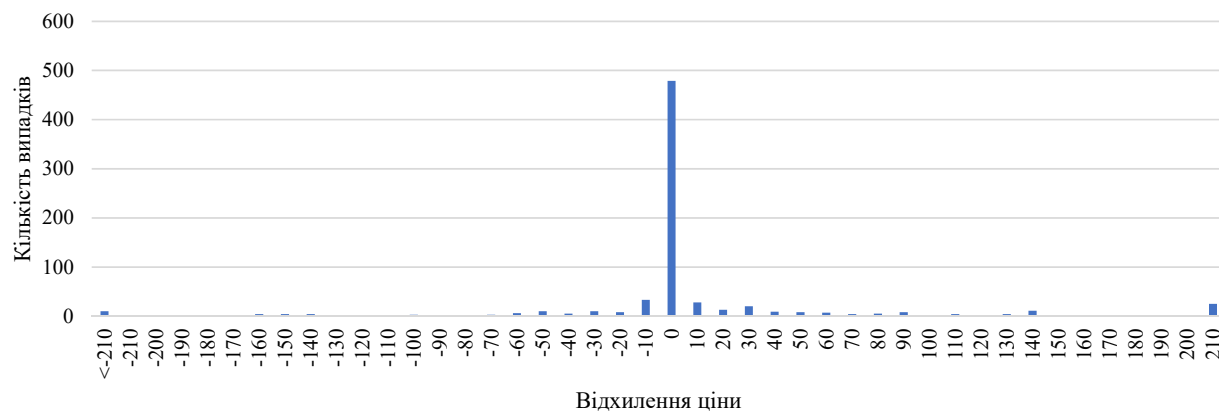
Середньозважена ціна на РДН за серпень **знизилась на 130,89 $\text{€}/(\text{МВт}\cdot\text{год})$ (9,12%)** з 1 427,93 $\text{€}/(\text{МВт}\cdot\text{год})$ без ВДЕ до 1 297,74 $\text{€}/(\text{МВт}\cdot\text{год})$ з ВДЕ.

Вплив похибки прогнозу ГП:

Середньозважена ціна на РДН за серпень **знизилась на 11,7 $\text{€}/(\text{МВт}\cdot\text{год})$ (0,89%)** з 1 309,41 $\text{€}/(\text{МВт}\cdot\text{год})$ без похибки до 1 297,74 $\text{€}/(\text{МВт}\cdot\text{год})$ з похибкою.

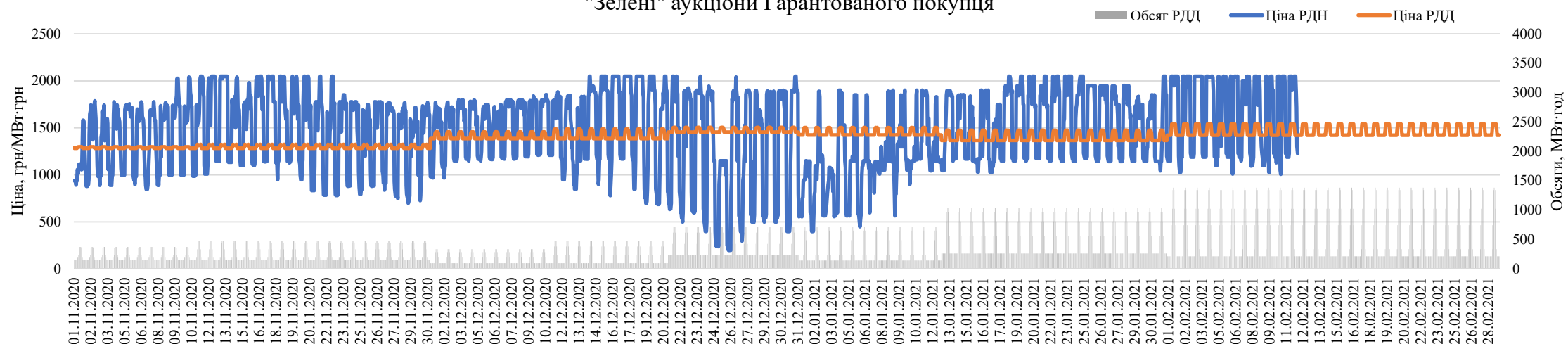
Розподіл відхилень ціни за рахунок похибки прогнозу ГП

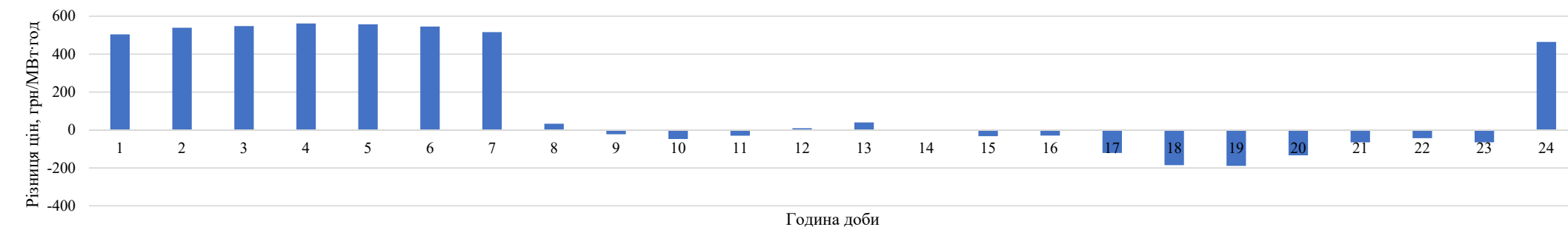
Вплив збільшення частки відновлюваних джерел енергії на ринкову ціну електричної енергії

"Зелені" аукціони Гарантованого покупця

Середня різниця цін "зелених" аукціонів та РДН по годинам доби

Особливості роботи балансуючої групи ДП «Гарантований покупець»

Компенсація вартості похибки прогнозу за місяць серпень 2020

Попередня редакція

Якщо $\varepsilon_t^{sum} > 0, \varepsilon_t^p > 0$ та $IMSP_t < P_t^{DAM}$
то $CIEQ_t^p = \frac{\varepsilon_t^p}{\sum_{p, \varepsilon_t^{p,s} > 0} \varepsilon_t^{ps}} * \varepsilon_t^{sum} * (P_t^{DAM} - IMSP_t)$, грн.

Якщо $\varepsilon_t^{sum} < 0, \varepsilon_t^p < 0$ та $IMSP_t > P_t^{DAM}$,
то $CIEQ_t^p = \frac{\varepsilon_t^p}{\sum_{p, \varepsilon_t^{p,s} < 0} \varepsilon_t^{ps}} * \varepsilon_t^{sum} * (P_t^{DAM} - IMSP_t)$, грн

в іншому випадку $CIEQ_t^p = 0$ грн.

де ε_t^{sum} - сума відхилень фактичних погодинних обсягів відпуску електричної енергії всіх продавців гарантованому покупцю та споживачів за «зеленим» тарифом, що входять до балансуючої групи гарантованого покупця, в розрахунковому періоді, МВт·год, що розраховується за формулою

$$\varepsilon_t^{sum} = \sum_u^p \varepsilon_t^{ps}, \text{ МВт год,}$$

де ε_t^{ps} - величина відхилення фактичного обсягу відпуску електричної енергії генеруючими одиницями продавця або споживача за «зеленим» тарифом від його прогнозного погодинного графіка відпуску електричної енергії в розрахунковому періоді, МВт·год, що визначається за формулою

$$\varepsilon_t^p = \sum_{u \in p} \varepsilon_t^u, \text{ МВт год,}$$

де ε_t^u - урахована величина відхилення фактичного обсягу відпуску електричної енергії генеруючої одиниці продавця гарантованому покупцю або споживача за «зеленим» тарифом у розрахунковому періоді від його погодинного графіка відпуску електричної енергії:

$$\varepsilon_t^u = \begin{cases} (W_t^u - PR_t^u) \cdot a^u / 100, & PR_t^u > 0 \text{ і } \frac{|W_t^u - PR_t^u|}{PR_t^u} \cdot 100 > K^u \\ 0, & PR_t^u > 0 \text{ і } \frac{|W_t^u - PR_t^u|}{PR_t^u} \cdot 100 \leq K^u \\ W_t^u, & PR_t^u = 0, W_t^u \neq 0 \end{cases}$$

Діюча редакція

$$CIEQ_{z,t}^p = \frac{CIEQ_{z,t}^{p'}}{\sum_p CIEQ_{z,t}^{p''}} \cdot CIEQ_{GB\ z,t}, \text{ грн, (3)}$$

де $CIEQ_{z,t}^{p'}$ – витрати, пов'язані з врегулюванням небалансу з урахуванням K^e і a^e , що розраховуються за формулами:

$$CIEQ_{z,t}^{p'} = \begin{cases} \varepsilon_{z,t}^p \cdot (PDAM_{z,t} - \min(PDAM_{z,t}, IMSP_{z,t}) \cdot (1 - K^{im})), & \varepsilon_{z,t}^p \geq 0 \\ \varepsilon_{z,t}^p \cdot (\max(PDAM_{z,t}, IMSP_{z,t}) \cdot (1 + K^{im}) - PDAM_{z,t}), & \varepsilon_{z,t}^p < 0 \end{cases}$$

де K^{im} – коефіцієнт ціни небалансу, визначений згідно з Правилами ринку;

$IMSP_{z,t}$ – ціна небалансу, грн/МВт·год; $PDAM_{z,t}$ – ціна РДН, грн/МВт·год;

$\varepsilon_{z,t}^p$ – величина врахованого відхилення, що розраховується за формулою:

$$\varepsilon_{z,t}^p = \begin{cases} (W_{z,t}^e - PR_{z,t}^e + \Delta W_{z,t}^e) \cdot a^e / 100, & PR_{z,t}^e \neq 0 \text{ та } \frac{|W_{z,t}^e - PR_{z,t}^e + \Delta W_{z,t}^e|}{|PR_{z,t}^e|} \cdot 100 > K^e \\ (W_{z,t}^e + \Delta W_{z,t}^e) a^e / 100, & PR_{z,t}^e = 0 \end{cases}$$

де K^e – допустиме відхилення, %;

a^e – частка відшкодування, %;

$\Delta W_{z,t}^e$ – обсяг не відпущеної електричної в результаті виконання команд ОСП;

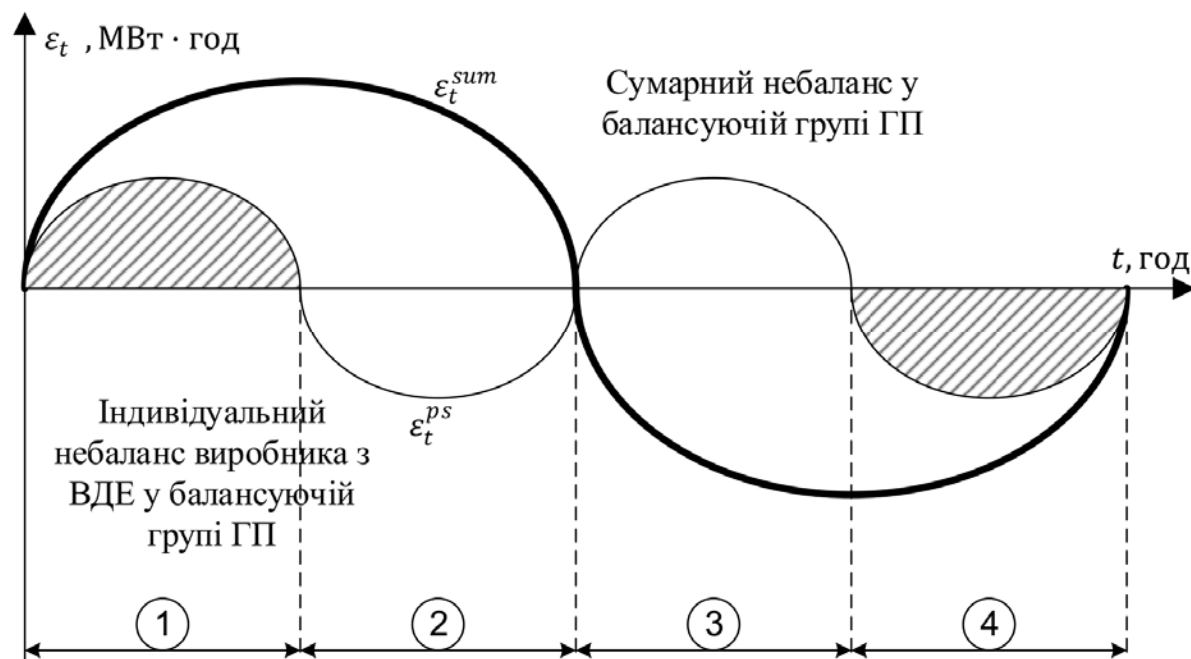
$CIEQ_{z,t}^{p''}$ – витрати, пов'язані з врегулюванням небалансу без урахуванням K^e і a^e

$$CIEQ_{z,t}^{p''} = \begin{cases} \varepsilon_{z,t}^{p''} \cdot (PDAM_{z,t} - \min(PDAM_{z,t}, IMSP_{z,t}) \cdot (1 - K^{im})), & \varepsilon_{z,t}^{p''} \geq 0 \\ |\varepsilon_{z,t}^{p''}| \cdot (\max(PDAM_{z,t}, IMSP_{z,t}) \cdot (1 + K^{im}) - PDAM_{z,t}), & \varepsilon_{z,t}^{p''} < 0 \end{cases}$$

де $\varepsilon_{z,t}^{p''} = (W_{z,t}^e - PR_{z,t}^e + \Delta W_{z,t}^e)$

Особливості роботи балансуючої групи ДП «Гарантований покупець»

Попередня редакція Порядку давала виробникам більш виграшну альтернативну стратегію зниження витрат, не знижуючи при цьому обсяг небалансів.

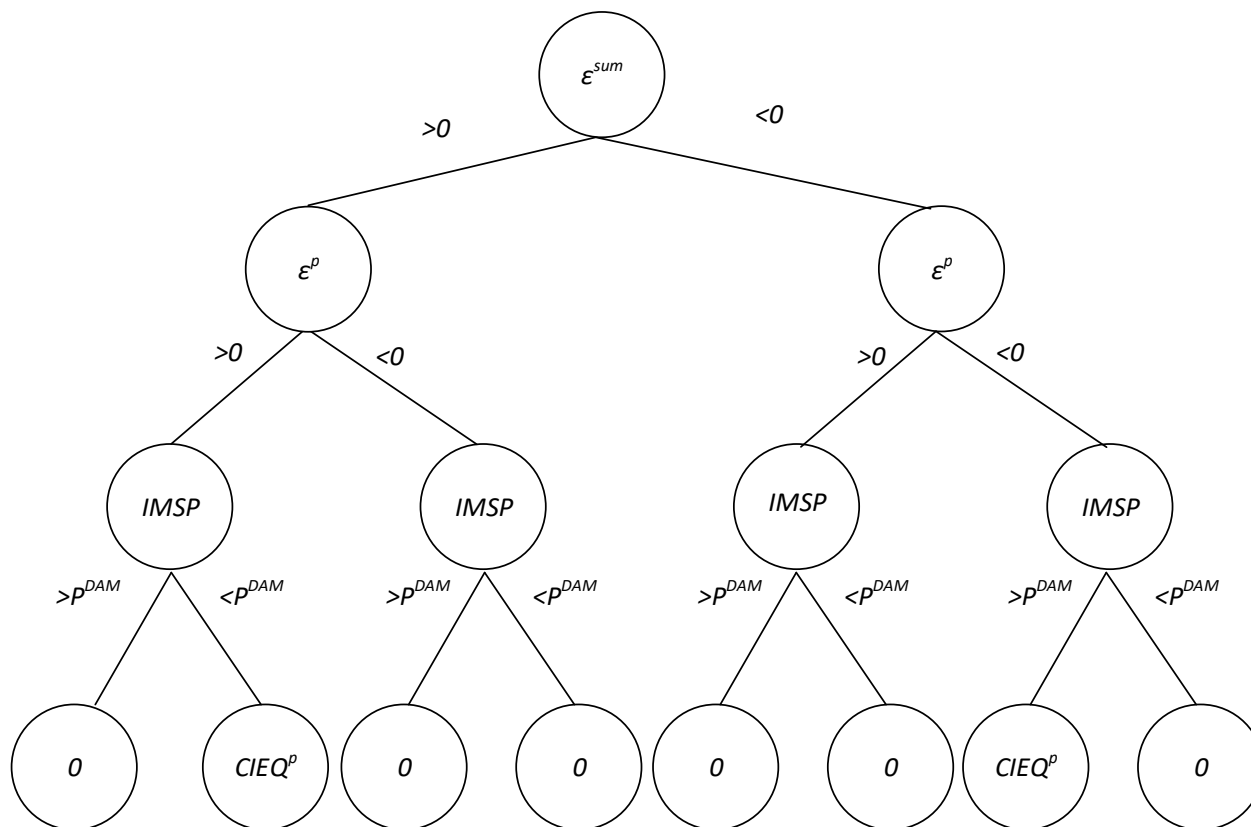
Її суть полягала в оцінюванні знаку небалансу балансуючої групи та відповідним корегуванням власного прогнозу.

Така стратегія надавала можливість знижувати сумарний небаланс, за рахунок зниження кореляції похибок прогнозів, але не вирішувала локальні проблеми пов'язані з мережевими обмеженнями.

Особливості роботи балансуючої групи ДП «Гарантований покупець»

На відміну від ринкових механізмів компенсації небалансів, в балансуючій групі Гарантованого покупця враховуються лише небаланси, які співпадають за знаком із сумарним небалансом балансуючої групи.

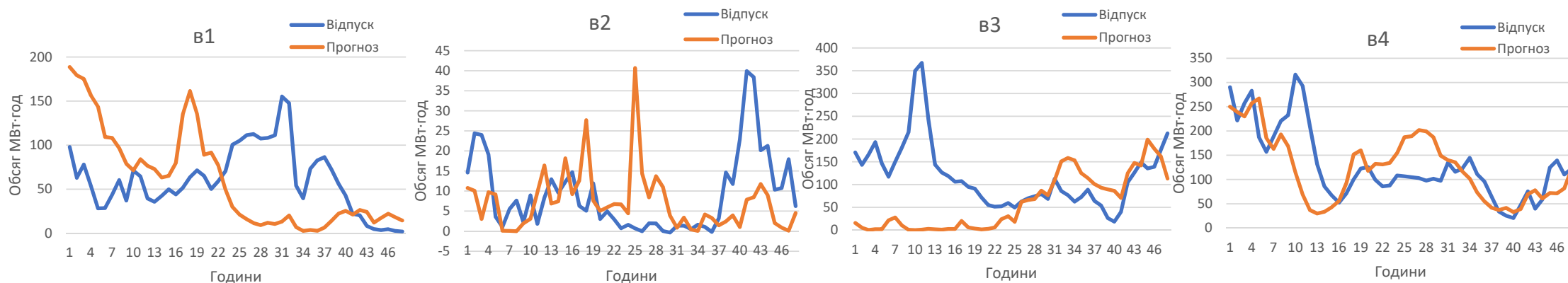

Як видно з діаграми виробник сплачував тільки у двох випадках з шести.

До 31.12.2020 даний механізм не застосовувався, оскільки, виробники були звільнені від сплати небалансів.

Особливості роботи балансуючої групи ДП «Гарантований покупець»

Компенсація вартості похибки прогнозу за місяць серпень 2020 – модельний приклад

Модель балансуючої групи:

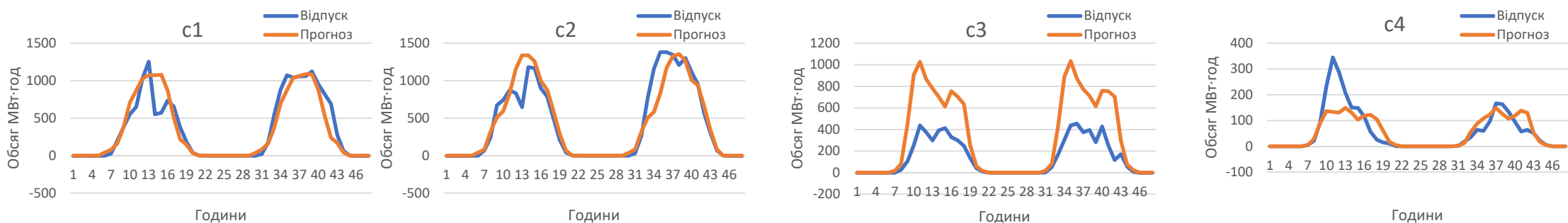
Сумарний відпуск = 1,028 млн МВт·год

Сумарний відпуск ВЕС = 0,214 млн МВт·год

Сумарний відпуск СЕС = 0,814 млн МВт·год

Дані НКРЕКП за 08.2020

Тип	Виробництво електроенергії за звітний місяць, млн. кВт·год
Біогаз	36,641
Біомаса	23,588
ВЕС	174,137
МГЕС	10,151
нСЕС	827,166
фСЕС	15,616
РАЗОМ	1087,299

Особливості роботи балансуючої групи ДП «Гарантований покупець»

Компенсація вартості похибки прогнозу за місяць серпень 2020 – модельний приклад

	в1	в2	в3	в4	с1	с2	с3	с4	Σ	ГП
Середньозважений FIT, грн/МВт*год	2973	2973	2973	2973	4200	4200	4200	4200		
Обсяг відпуску, МВт*год	89 925	9 595	42 279	72 560	289 383	353 327	129 650	41 263	1 027 980	
Виплати по FIT, грн	267 312 980	28 522 207	125 679 171	215 692 172	1 215 465 428	1 484 044 833	544 555 242	173 311 894	4 054 583 927	
Вартість фактичного графіку на РДН, грн	109 399 970	11 191 051	50 768 630	89 596 465	407 879 952	497 311 986	184 666 098	58 053 779	1 408 867 931	1 408 867 931
Вартість прогнозного графіку на РДН, грн	73 571 150	19 195 829	54 096 309	89 003 014	368 581 644	463 931 576	367 182 364	60 674 083	1 496 235 970	1 496 235 970
Вартість небалансів*,грн	19 075 513	- 12 288 825	- 16 431 847	- 11 222 142	16 957 418	- 2 128 371	- 213 609 715	- 10 738 949	- 230 386 918	- 133 771 071
Вартість похибки прогнозу, грн (CIEQ_E) (РДН vs БР)	16 753 307	4 284 047	13 104 167	11 815 593	22 340 890	35 508 781	31 093 448	8 118 645	143 018 878	- 46 403 031
Компенсація небалансу ГП, грн (CIEQ_1)	3 501 212	109 411	739 556	756 348	3 058 281	3 421 079	36 395	726 014	12 348 297	- 34 054 735
Компенсація небалансу ГП, грн (CIEQ_2)	2 312 727	689 985	2 859 634	2 147 071	2 571 467	4 290 511	6 677 343	1 482 441	23 031 179	- 23 371 853
Компенсація небалансу ГП, грн (CIEQ_2')	4 671 644	1 382 347	5 727 493	4 354 817	5 208 689	8 723 744	13 361 220	2 973 078	46 403 031	-

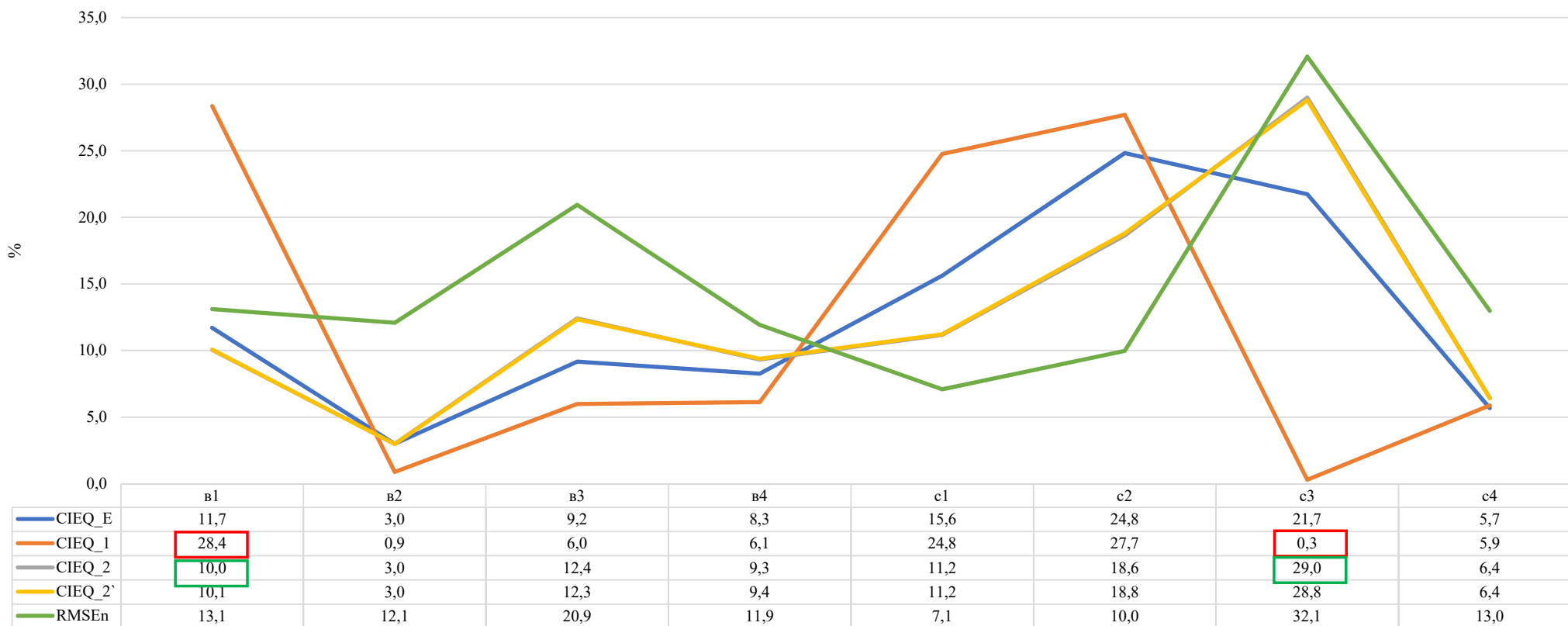
* Негативні значення – списання для виробника, позитивні - нарахування

Особливості роботи балансуючої групи ДП «Гарантований покупець»

Компенсація вартості похибки прогнозу – модельний приклад

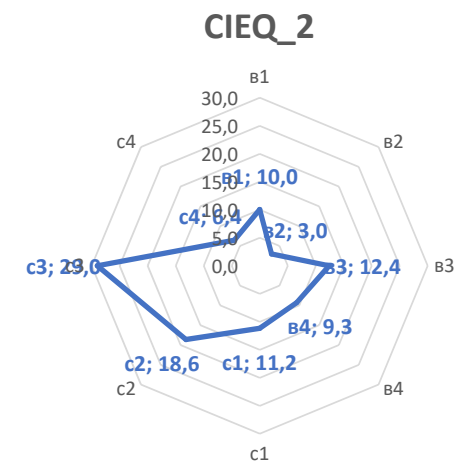
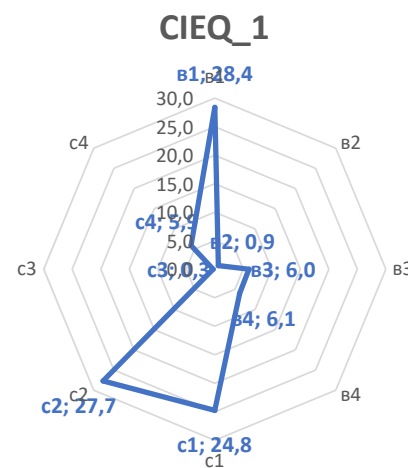
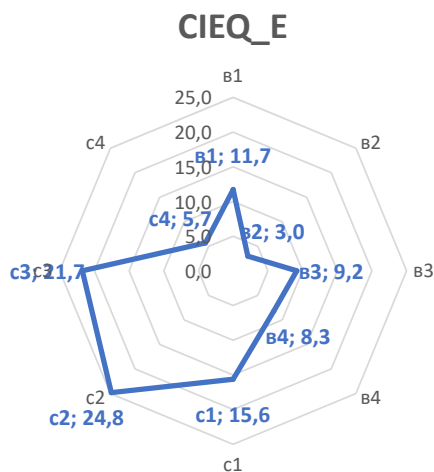
Частка виробника в загальних виплатах групи модельного прикладу

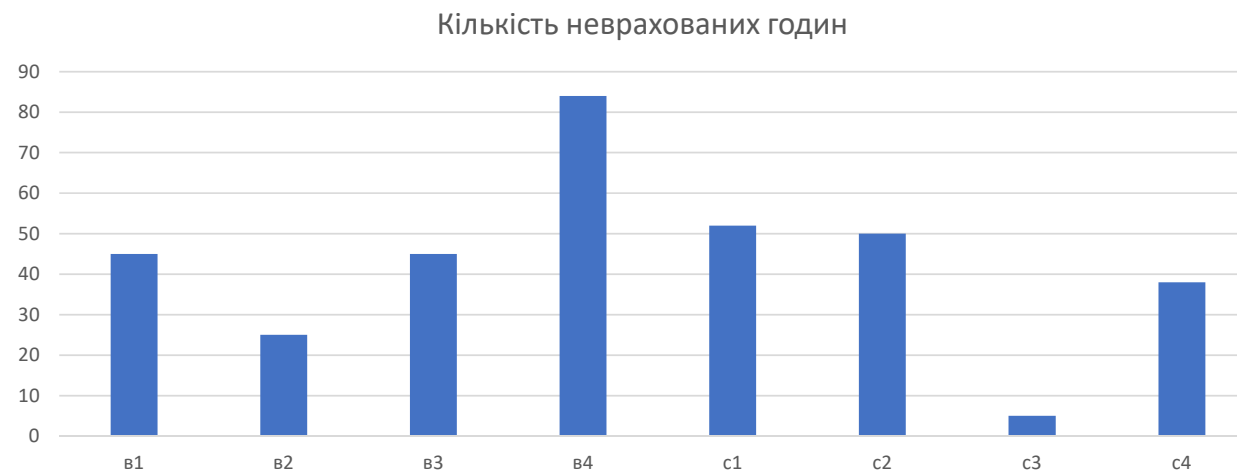
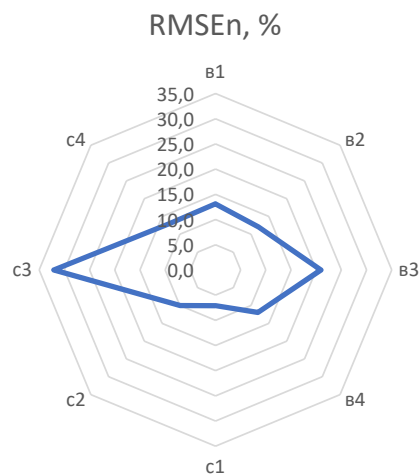
$\Sigma RMSEn \neq 100$, а інші 100%

Особливості роботи балансуєчої групи ДП «Гарантований покупець»

Частка виробника в загальних виплатах групи модельного прикладу

Точність прогнозування учасників балансуєчої групи

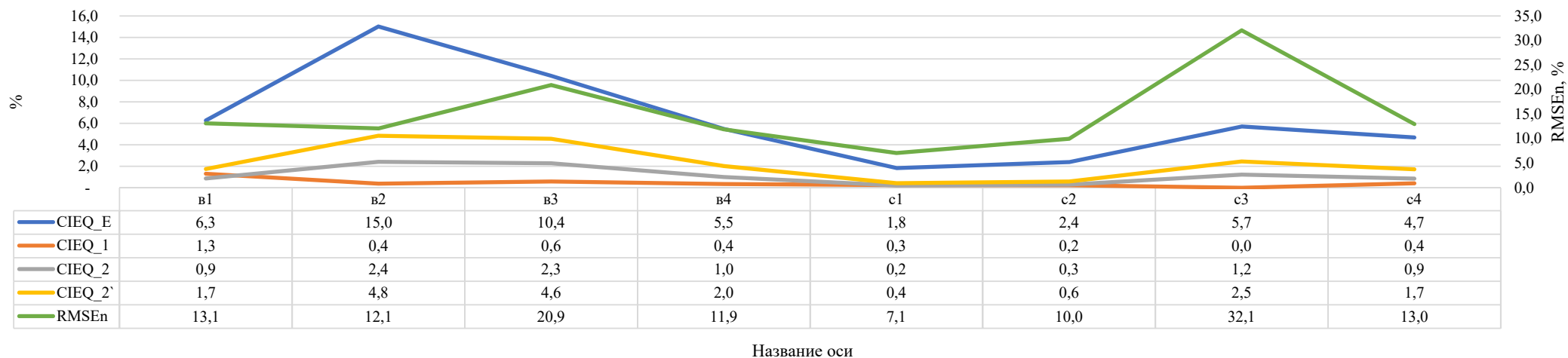

Особливості роботи балансуючої групи ДП «Гарантований покупець»

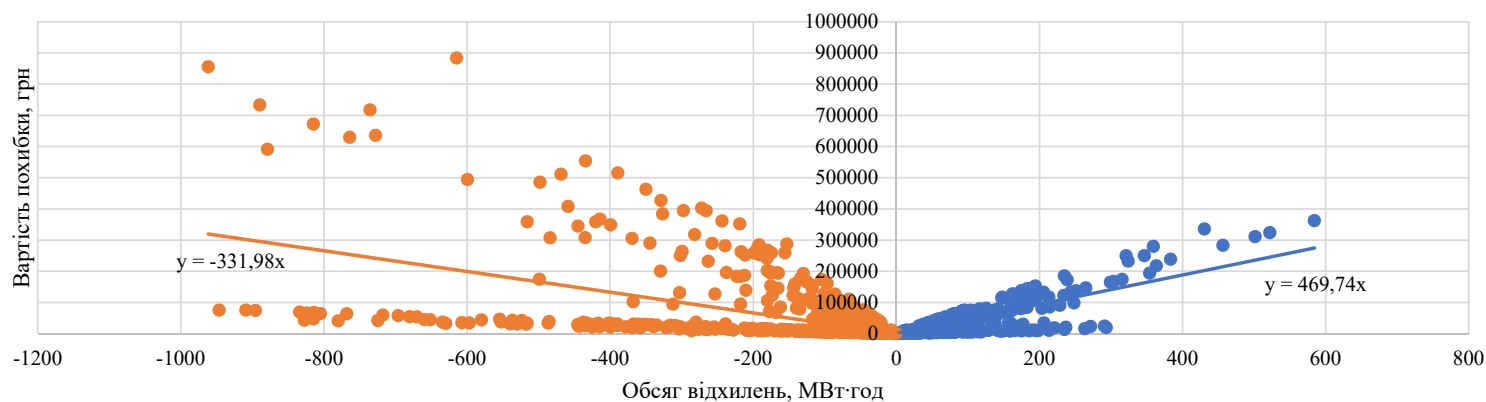
Компенсація вартості похибки прогнозу – модельний приклад

Частка компенсації виробника від FIT

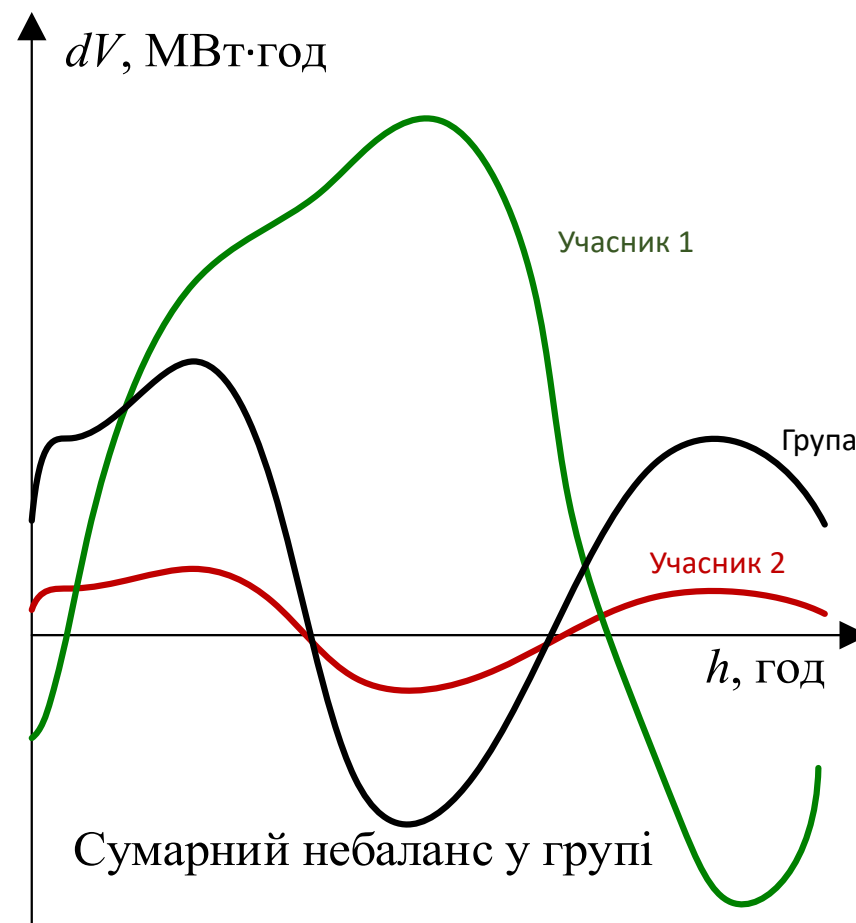
Вартість похибки прогнозу ГП в залежності від відхилень

Кожна додаткова МВт-год відхилення прогнозу вниз коштувала в середньому в **1,42 рази більше**, ніж відхилення прогнозу вгору.

Оптимальні балансуючі групи

Ефект зниження вартості похибки прогнозу при участі в оптимальній балансуючій групі

Оптимальні балансуючі групи

Ефект зниження вартості похибки прогнозу при участі в оптимальній балансуючій групі

Рейтинг найкращих балансуючих груп для кожного виробника

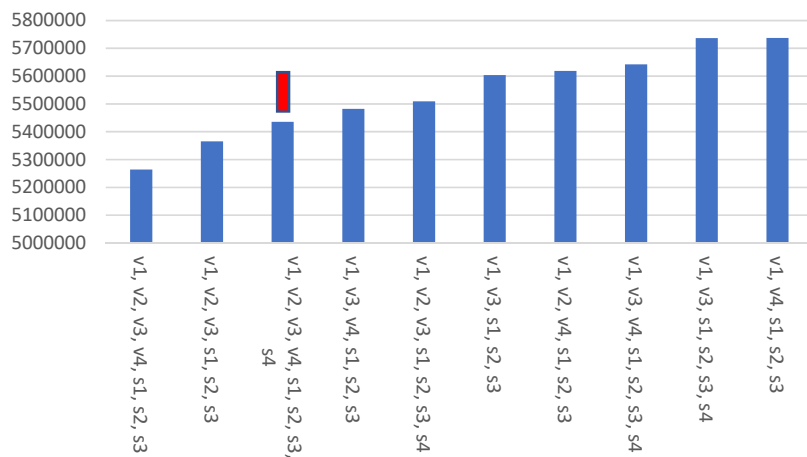
Підвищення вартості похибки

v1	v2	v3	v4	s1	s2	s3	s4
v1, v2, v3, v4, s1, s2, s3	v1, v2, v3, v4, s1, s2, s3	v1, v2, v3, v4, s1, s2, s3	v1, v2, v3, v4, s1, s2, s3	v1, v2, v3, v4, s1, s2, s3	v1, v2, v3, v4, s1, s2, s3	v1, v2, v3, v4, s1, s2, s3	v1, v2, v3, v4, s1, s2, s3, s4
v1, v2, v3, s1, s2, s3	v1, v2, v3, s1, s2, s3	v1, v2, v3, s1, s2, s3	v1, v2, v3, v4, s1, s2, s3, s4	v1, v2, v3, s1, s2, s3	v1, v2, v3, s1, s2, s3	v1, v2, v3, s1, s2, s3	v1, v2, v3, s1, s2, s3, s4
v1, v2, v3, v4, s1, s2, s3, s4	v1, v2, v3, v4, s1, s2, s3, s4	v1, v2, v3, v4, s1, s2, s3, s4	v1, v3, v4, s1, s2, s3	v1, v2, v3, v4, s1, s2, s3, s4	v1, v2, v3, v4, s1, s2, s3, s4	v1, v2, v3, v4, s1, s2, s3, s4	v1, v3, v4, s1, s2, s3, s4
v1, v3, v4, s1, s2, s3	v1, v2, v3, s1, s2, s3, s4	v1, v3, v4, s1, s2, s3	v1, v2, v4, s1, s2, s3	v1, v3, v4, s1, s2, s3	v1, v3, v4, s1, s2, s3	v1, v3, v4, s1, s2, s3	v1, v3, s1, s2, s3, s4
v1, v2, v3, s1, s2, s3, s4	v1, v2, v4, s1, s2, s3	v1, v2, v3, s1, s2, s3, s4	v1, v3, v4, s1, s2, s3, s4	v1, v2, v3, s1, s2, s3, s4	v1, v2, v3, s1, s2, s3, s4	v1, v2, v3, s1, s2, s3, s4	v1, v2, v4, s1, s2, s3, s4
v1, v3, s1, s2, s3	v1, v2, v4, s1, s2, s3, s4	v1, v3, s1, s2, s3	v1, v4, s1, s2, s3	v1, v3, s1, s2, s3	v1, v3, s1, s2, s3	v1, v3, s1, s2, s3	v1, v4, s1, s2, s3, s4
v1, v2, v4, s1, s2, s3	v1, v2, s1, s2, s3	v1, v3, v4, s1, s2, s3, s4	v1, v2, v4, s1, s2, s3, s4	v1, v2, v4, s1, s2, s3	v1, v2, v4, s1, s2, s3	v1, v2, v4, s1, s2, s3	v1, v2, s1, s2, s3, s4
v1, v3, v4, s1, s2, s3, s4	v1, v2, s1, s2, s3, s4	v1, v3, s1, s2, s3, s4	v1, v4, s1, s2, s3, s4	v1, v3, v4, s1, s2, s3, s4	v1, v3, v4, s1, s2, s3, s4	v1, v3, v4, s1, s2, s3, s4	v1, s1, s2, s3, s4
v1, v3, s1, s2, s3, s4	v1, v2, v3, v4, s2, s3	v1, v2, v3, v4, s2, s3	v1, v2, v3, v4, s2, s3	v1, v3, s1, s2, s3, s4	v1, v3, s1, s2, s3, s4	v1, v3, s1, s2, s3, s4	v1, v2, v3, v4, s2, s3, s4
v1, v4, s1, s2, s3	v2, v3, v4, s1, s2, s3	v2, v3, v4, s1, s2, s3	v2, v3, v4, s1, s2, s3	v1, v4, s1, s2, s3	v1, v4, s1, s2, s3	v1, v4, s1, s2, s3	v2, v3, v4, s1, s2, s3, s4

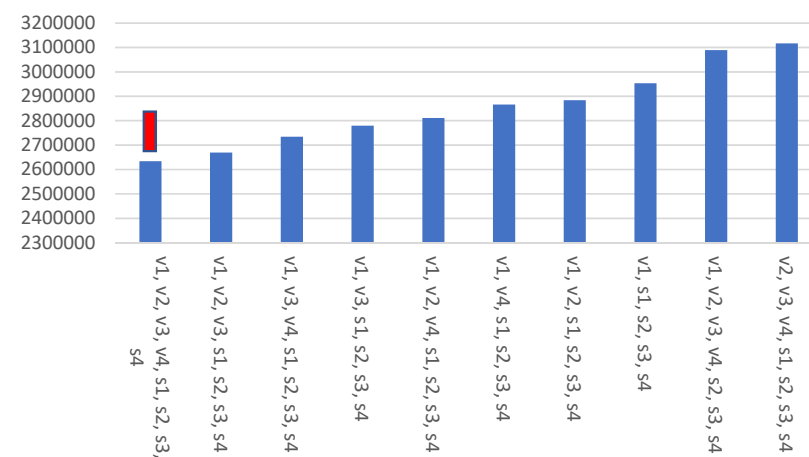
v1

Результат аналізу бізнес-кейсів сьогодні

s4

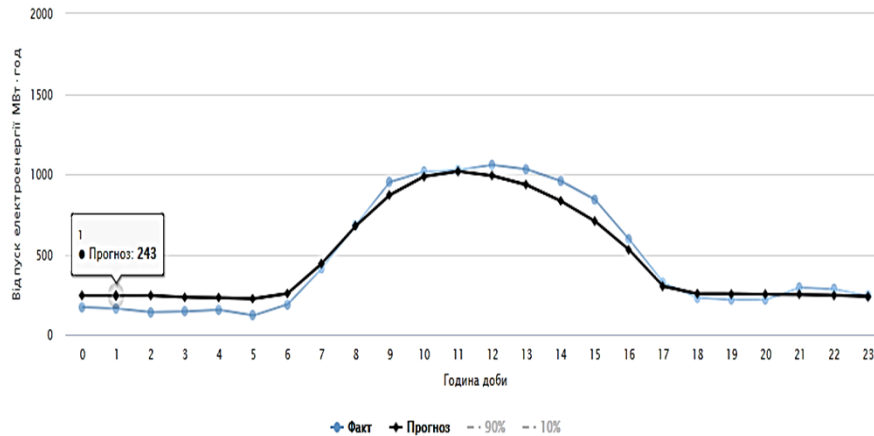

Для v1 вартість похибки прогнозу при участі в БГ ГарПока на 3,3% вища в порівнянні з найкращою БГ

Прогноз сумарного відпуску електричної енергії

Прогноз добового графіку на 2019-03-29 (похибка 14.7%)

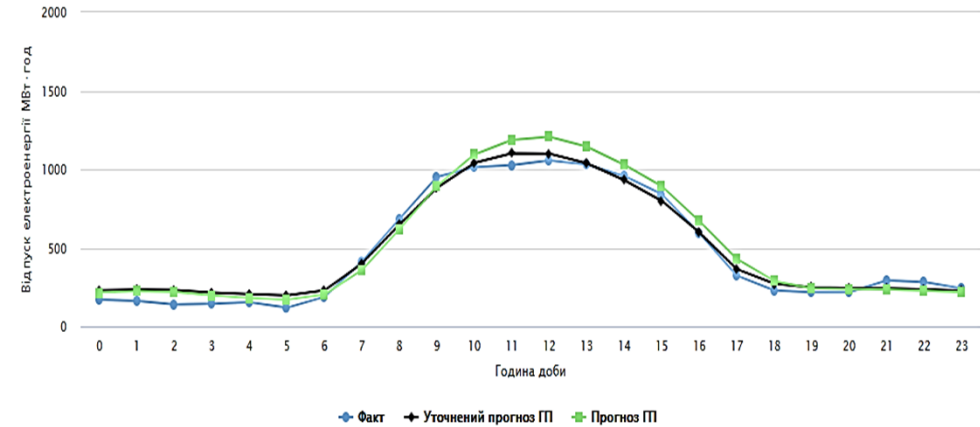
Прогноз сумарного відпуску е/е на основі прогнозів за типами первинних джерел енергії. Середня похибка до 30%.

Об'єднання прогнозів

Модель	RMSE		MAX	
	% від P_{ins}	МВт·год	% від P_{ins}	МВт·год
LinReg	4,56	158	15,22	527
ε -SVR	4,58	159	15,51	536
MLP	4,59	160	15,35	539
SARIMA	4,87	169	16,2	559
GEN	4,78	166	21,18	732
eResNet	4,46	155	12,81	466

* Розробка ІЕД

Уточнення прогнозу на 2019-03-29 (похибка ГП 15.6%, після уточнення 10.3%)

Об'єднання прогнозів різних моделей дозволяє зменшити похибку на 5%.
Середня похибка до 25%.

Модель	RMSE		MAX	
	%	МВт·год	%	МВт·год
GEN+SARIMA+eResNet*	3,84	133	15,42	533
GEN+SARIMA+eResNet _q *	3,85	134	15,58	538
GEN+SARIMA+eResNet*+eResNet _q *	3,88	135	14,64	506
GEN+LinReg+SARIMA+eResNet*	3,90	136	14,52	502
GEN+ ε -SVR+SARIMA+eResNet*	3,90	136	14,39	497
ε -SVR+SARIMA+eResNet+eResNet _q	4,10	142	12,41	429

Висновки

Нова формула розрахунків компенсації небалансів ГП є більш справедливою та дає стимул виробникам з ВДЕ покращувати власні прогнози, а не використовувати інші стратегії зменшення вартості небалансів, за рахунок інших учасників балансуючої групи.

Попередній аналіз вартості похибки прогнозу окремих виробників та групи ГП на основі модельного прикладу показав, що вихід кожного окремого виробника із групи ГП на даний момент не є вигідним внаслідок суттєвого збільшення вартості похибки прогнозу виробника, як за рахунок позбавлення допустимої похибки (K) та рівня відповідальності (a), так і через ефект взаємної компенсації похибки. Необхідно змінити нормативну базу, що б гарантований ЗУ «Про ринок електричної енергії» механізм допустимої похибки прогнозу не прив'язувався до постанови 641.

Аналіз показав, що для окремих виробників може існувати «оптимальна балансуюча група», яка відрізняється від групи ГП, в якій вартість похибки прогнозу буде найменшою. Також у випадку утворення нової балансуючої групи можливим є зниження сукупної вартості прогнозів, шляхом координації торгових стратегій учасників. Моделювання роботи такої групи та тактики участі на ринку є окремою задачею.

Поєднання декількох моделей прогнозування дозволяє підвищити точність прогнозу відпуску електричної енергії з ВДЕ, особливо для випадку агрегованого графіку відпуску в межах балансуючої групи.

Національна академія наук України

Інститут
електродинаміки

Дякую за увагу!

Заступник директора інституту з наукової роботи

д-р техн. наук

БЛІНОВ ІГОР ВІКТОРОВИЧ

тел. (044) 366-24-43

blinovihor@gmail.com

Національна академія наук України

Інститут електродинаміки

Україна, 03057, м. Київ, проспект Перемоги, 56

тел.: +38 044 366 2625 факс: +38 044 366 2686

e-mail: ied1@ied.org.ua